

Het loon van de mildheid?

De lijdensweg voor de staatsbosdienst is nog niet voorbij, dit tot schade van alles wat met de bedrijfstak bosbouw te maken heeft. Sinds meer dan 15 jaar is het Staatsbosbeheer in een permanent reorganisatieproces verwickeld. Dat leidde zelfs, nog niet zo lang geleden, tot een explosie waarbij twee diensten ontstonden. Optimisten dachten dat aan het eindeloze geschuif met mensen en bevoegdheden nu eindelijk een eind was gekomen en dat beide resten van de explosie zich nu in alle rust konden concentreren op beheer respectievelijk beleid. Het ging met die staatsbosdienst net als met oud papier: je kunt het vele malen in de pulper gooien om het in een andere vorm weer te laten functioneren, maar naarmate het vaker in die pulper terecht komt lijdt de kwaliteit van het produkt. De kleur wordt er ook niet gezonder op.

Nu hebben de hervormers van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, ondanks alle hoop op enige rust, weer iets nieuws verzonnen. De directie Bos- en Landschap verdwijnt. Natuur, bos en fauna komen, samen met landschap en nog wat, in één directie NBF.

Het is bitter te moeten constateren dat de staatsbemoeienis met de bosbouw departementaal op een lager niveau is beland dan ooit tevoren, en dat nog wel in een tijdperk waarin de bosbouw mondiaal, Europees en nationaal een grotere belangstelling trekt dan ooit tevoren. In de nieuwe directie zal ze volledig worden gedomineerd door de politiek veel krachtiger natuurbescherming, waarvan een representant ongetwijfeld het leiderschap van het nieuwe directoraat zal krijgen. En hoe zeer bos ook natuur is: natuurbescherming en bosbouw sporen vaak niet met elkaar, zeker niet als het om de behandeling van het bos gaat. De verschillen in inzicht kunnen best tot een goed compromis-op-papier leiden, zoals het Meerjarenplan Bosbouw. Maar de onderlinge strijd is dan nog niet gestreden, één van de oorzaken waardoor de uitvoering van het Meerjarenplan Bosbouw vooral voor het bestaande bos nogal wat problemen ontmoet. Dat is ook begrijpelijk: de natuurbescherming ziet het bos nu eenmaal primair als een vegetatie waar de mensen zo weinig mogelijk moet ingrijpen, de bosbouw gaat het om méér bosfuncties, om méér belangen, belangen die wél een, uiteraard deskundig, ingrijpen van de mens vragen. Het is nu juist de bosbouw die, voorzover het om bos gaat, al die belangen met elkaar in evenwicht moet brengen, die ze moet overkoepelen. Eén van die belangen zelf kan dat nooit, ook niet de natuurbescherming. De bosbouw is kennelijk niet zo gezien in Den Haag. Ze moest in het verleden al erg veel slikken. En dan nu een laatste fase, het degraderen van haar plaats in het departement. Einde van inspraak en, voor de buitenwacht, van aanspreekpunten op een voldoende hoog niveau, in Den Haag, maar ook in de regio. Want de provinciale bosbouwconsulent verdwijnt.

Hoe is het zover gekomen?

Ik denk dat een belangrijke rol speelt dat bosbouwers zulke milde mensen zijn. Ze houden niet van harde opstellingen. Een ieder die lang meedraait in Bosraad, Bosbouwvereniging en andere bosorganisaties weet dat. Wij laten graag een sterke vertegenwoordiging van de natuurbescherming tot de Bosraad toe. Maar hoe lang moet de bedrijfstak bosbouw al niet vechten om één plaats in de Natuurbeschermingsraad?

De bosbouw heeft onvoldoende begrepen dat de strijd om het landelijke gebied, ook de strijd om het bos een machtsstrijd is. Dat is niet alleen in ons land zo; overal zie je hetzelfde. Een strijd om posities, politiek een heel normale zaak. Maar dat vraagt hard onderhandelen. Wie zich met bospolitiek, met milieupolitiek, met landbouwpolitiek direct of indirect bezighoudt, moet dat incalculeren. De bosbouw doet dat te weinig. Daardoor en door niets anders verliest ze invloed. Haar mildheid breekt de bosbouw op.

Sommigen vinden dat de bosbouw te versnipperd is, teveel organisaties heeft. Is dat de reden van haar zwakke positie? Ik geloof er niets van. Denk eens aan de natuurbescherming, een sector waar het krielt van de organisaties, die echter wél het politieke spel kennen, dit wél goed spelen en daarbij naar buiten wél mensen optrekken, zonder, zoals de bosbouw, welhaast kaste-achtige grenzen te trekken tussen verschillen in invalshoek. En in onderhandelingen zijn ze hard.

In de bosbouw heeft steeds teveel de mening geheerst dat de kerk in het midden moet worden gelaten: niemand heeft immers helemaal gelijk, een ieder heeft wel wat ongelijk. En dat is nog waar ook. In onderhandelingen heeft de bosbouw dan ook vaak een hekel aan zwart/wit en begint ze met het inzetten van een compromis. Maar daar loopt het scheef. Een compromis moet het resultaat zijn, niet de inzet. Wie een compromis inzet, verliest altijd. Heeft de bosbouw te laat ingezien dat hoog inzetten tot het beste resultaat leidt?